

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbirka map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

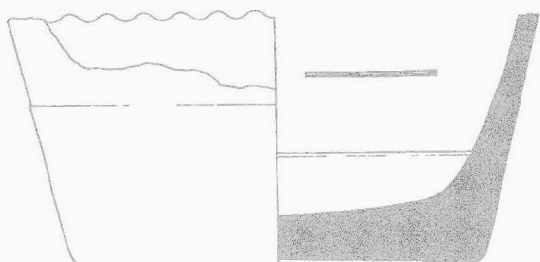
All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

apod. (obr. 43). Na základě typologických a chronologických znaků fragmentů nádob a kvality keramické hmoty byl soubor datován do 14.-15. století.

Porušení kulturních vrstev ze 13. až 15. století zaznamenal již v roce 1976 J. Unger, kdy na tomto místě probíhala výstavba nového sídliště v ulici Lázeňská (Unger 1978, 89).

Podobná situace se na ulici Pod Zámek a Pohní objevila také roku 1998, kdy při hloubení rýhy pro STL plynovod došlo k narušení archeologických kontextů, které zdokumentovali pracovníci z detašovaného pracoviště AÚ AV ČR Brno v Dolních Dunajovicích. Na profilech výkopu zaznamenali 6 různých situací: A-tvorba půdního horizontu; B-recentní zásah; C-navážka stavební suti; I-mladší sídlištní horizont (14. století); II-požárová vrstva; III-starší sídlištní horizont (13. století). Nálezová zpráva s podrobnými informacemi o této akci je k dispozici na Středisku pro archeologii doby římské a stěhování národů v Dolních Dunajovicích.

Obr. 42. Valtice (okr. Břeclav). Zrekonstruovaná část zásobnice.
Zum Teil rekonstruierte Keramik.

Podle písemných zpráv došlo v průběhu česko-rakouského válečného sporu v letech 1330-1336 několikrát k poplenní města Valtice. Během vzájemných vojenských potyček v zimě 1336/1337, kdy rakouskou stranu ve Valticích vystřídalo vojsko Jana Lucemburského, město vyhořelo (Zemek 1970, 51). Tomuto datu by snad mohl odpovídat destrukční horizont zachycený při záchranném výzkumu AÚ AV ČR v roce 1998.

Renáta Švecová, MMG Břeclav/FF MU Brno

Literatura:

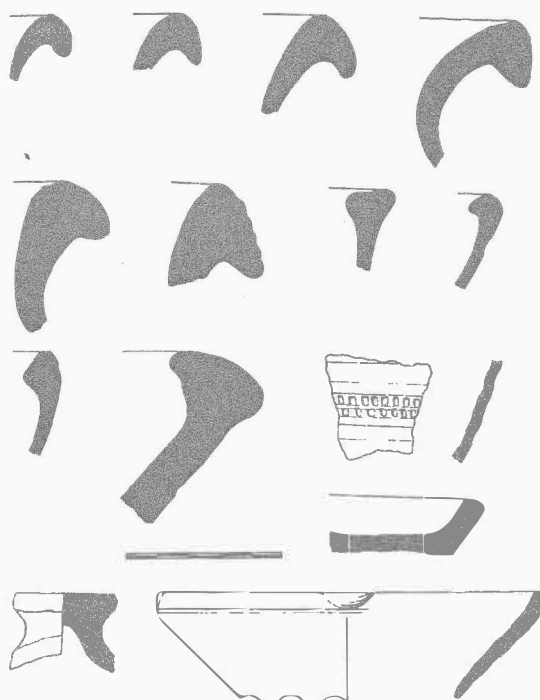
Unger, J. 1978: Funde mittelalterlicher Keramik aus Valtice (Bez. Břeclav), PV 1976, 89.

Zemek, M. (ed.) 1970: Valtice, Brno.

Resumé:

Valtice - Intravilan. Hochmittelalter. Oberflächensammlung. Im Intravilan der Stadt Valtice, Bezirk Břeclav, zwischen Straßen Pod Zámek und

Lázeňská wurde eine archäologische Fundstelle gestört. Auf einer Fläche von cca 50x70 m ist es zum Abräumen des Oberbodenhorizontes in einer Tiefe von 30-100 cm gekommen. An der Oberfläche des abgeräumten Platzes war eine große Anzahl von keramischen Scherben verstreut. An einigen Orten befanden sich Scherbenkumulationen oder größere Gefäßteile, die durch das Abräumen zerstört wurden. Im SO Quadrat der gestörten Fläche hat man einen halbkreisförmigen Umriß entdeckt. Der Umriß war aus verbranntem Lehm gebildet und innerhalb gab es eine Kumulation von kleinen feinen grauen Scherben. Außer Keramik, die ins 14.-15. Jahrhundert datiert ist, wurden noch Tierknochen, ein Schleifstein, verbrannte Lehmstücke und korrodiertes Bruch Eisen gefunden.

Obr. 43. Valtice (okr. Břeclav). Výběr keramiky z porušené středověké kulturní vrstvy.
Auswahl der Keramik aus der gestörten mittelalterlichen Kulturschicht.

VALTICE (okr. Břeclav)

„Zámecký park“. Novověk. Umělá jeskyně - grotta. Zjišťovací výzkum.

V srpnu 2000 provedli pracovníci archeologického oddělení SPÚ v Brně zjišťovací výzkum tzv. Pekla ve valtickém zámeckém parku. Jde o umělou jeskyni postavenou nejspíše ve druhé čtvrtině 19. století. Archeologický výzkum jako součást stavebně historického průzkumu si klád za cíl vyřešení několika otázek, souvisejících s původní podo-

bou stavby. Během týdenního výzkumu byly otevřeny celkem 3 sondy.

Sonda č. 1 byla situována v místech tušeného, dnes však již neexistujícího vstupního prostoru v severní části stavby. Místy až 0,40 m mocná vrstva druhotně přemístěné sprašové hlíny zde pokrývala kamennou suť, tvořenou balvany značných rozměrů. Svými rozměry se podobaly kamenným blokům dochovaného obložení stěn, z čehož můžeme usuzovat, že pochází ze zhroutčeného stropu jeskyně a byly původně přilepeny maltou k dochované cihelné jeskynní klenbě. Zřejmě původní hlavní vchod byl jimi pouze druhotně zatrasen. Za cenné zjištění můžeme považovat odhalení vytesaného nápisu, představujícího zřejmě jméno vlastního tvůrce stavby.

Sonda č. 2 odkryla více než čtvrtinovou část bočního apsidálního prostoru. Ve stavební suti, vyplňující prostor do hloubky zhruba 1,0 m byly odkryty dvě zidky přiléhající kolmo ke stěnám a sbíhající se ve středu apsidy. Spočívaly na maltou zpevněném, vyhlazeném dně a bezesporu nesly největší tíhu dnes již nedochovaného točitého schodiště v přístavku, který měl původně asi podobu věže.

Sonda č. 3 byla položena v centrální části jeskyně. Nadloží tvořily celkem 4 vrstvy. Dvě z nich byly černošedé popelovité promísené silně uhlíky, jedna světlehnědá písčité. Poměrně silná byla doběla zbarvená písčité vrstva silně promísená vápnem. Tvořila ji vápenná malta, původně použitá jako pojivo při obkládání stěn a stropu kameny. Dno sondy tvořila dosud kompaktní maltová vrstva s úhledně vyskládanými křemičitými oblázky, jejichž velikost se pohybovala od 0,03 do 0,07 m.

Co se týče nálezů, výzkum jimi příliš neoplýval. Prakticky jediným historicky cennějším artefaktem je protektorátní mince z roku 1942, která svědčí o tom, že jeskyně byla vzhledem ke své poloze v bezprostřední blízkosti státní hranice využívána i za druhé světové války patrně jako kryt.

*Hana Palátová, Radmila Stránská, Petr Višula
SPÚ v Brně*

Resumé:

Valtice (Bez. Břeclav) „Park hinter dem Schloss“. Neuzeit. Grotte. Feststellungsgrabung.

VALTICE (okr. Břeclav)

Bezejmenná trať. Novověk. Vesnice. Záchraný výzkum.

Při výstavbě areálu fy. CATIS, která se nachází cca 500 m západně od intravilánu Valtic, se podařilo nalézt doklady novověkého osídlení. Lokalita se nachází v nadmořské výšce 180 m n. m. Je

rozložena na levém břehu vodoteče, která ústí do rybníku Nesyt. Jedná se tedy o inundační území. Na trase kanalizace se pod orníci podařilo lokalizovat poměrně mocnou kulturní vrstvu (minimálně 30 cm silnou) s početnými nálezy keramiky a osteologického materiálu z průběhu 16. století. V tomto období zde tedy mohla existovat samostatná usedlost, kterou se nám ovšem nepodařilo zachytit a kterou nelze spojovat s tehdejší rozsahem intravilánu Valtic.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Valtice (Bez. Břeclav). Neuzeit. Dorf. Rettungsgrabung.

VELKÉ BÍLOVICE (okr. Břeclav)

„Úlehle“. Pravěk, středověk. Sídliště. Povrchový sběr. Uložení: MMG Břeclav (inv. č. A6687-A 6770, přír. č. 33/2000).

Dne 1. 4. 2000 byl proveden povrchový průzkum v trati „Úlehle“, ležící asi 3 km SSZ od Velkých Bílovic a přibližně 0,5 km SZ od kóty 262,2 m n.m. („Zimarky“). Ve východní části uvedené trati, na temeni jednoho z JV výběžků svahu klesajícího k bezejmennému pravému přítoku Bílovického potoka, bylo během akce, vyvolané hlubokou orbou před výsadbou nových vinic, získáno větší množství archeologických nálezů. Lokalita se nachází v nadmořské výšce od 210 do 216 m a je určena na ZM 1:10 000, listu 34-21-24 souřadnicemi 122-145 mm od Z s.č. a 266-276 mm od J s.č.

Na ploše cca 50 x 250 m bylo nalezeno 73 keramických zlomků, 13 zvířecích kostí se stopami po řezání, 7 silicitových úštěpů, 1 zlomek mazanice a 2 železné artefakty (oválná přezka a kulatý plíšek). Tyto předměty obvykle tvořily prostorové koncentrace, odrážející hlubokou orbou narušené objekty.

Datování nové lokality je vzhledem k absenci výzdoby na keramických zlomcích obtížné. Podle složení keramického těsta, kvality výpalu a celkového vzhledu je možné část střepů zařadit do kultury s lineární keramikou a do doby bronzové, zbývající jen rámcově do pravěku a středověku.

*Michal Přichystal, FF MU Brno
Renáta Švecová, MMG Břeclav/FF MU Brno*

Summary:

The authors discovered by surface survey a new archaeological site in the locality „Úlehle“ lying about 3 km NNW from Velké Bílovice. The obtained ceramic material belongs partly to the Neolithic (Linear Pottery culture) and Bronze Age,